

”Intervju” av/med Bernth Svensson, elektriker.

Ej inspelad på minikassett, ej heller på CD-skiva, eftersom Bernths röst finns med på många av de andra intervjuerna.

Född: 1945-05-15.

Anställd på Varvet: 1961-06-29 – 1967-08-25, Värnplikt vid Kungliga Flottan 1965-11-02 – 1967-01-19.

Anställdes på varvet 1961-06-29 som ”praktikant”. Gift 1967-2012. Blev änkeman 2012. Sedan 2015 är jag sambo. Har en son, som är född 1969, som i sin tur är gift sedan 1997 och har två barn. Jag har inga syskon. Min son är elektriker.

Är numera änkeman och sambo. Bor på Utövägen, med utsikt över varvet och Björkholmen.

Eftersom jag har varit med i VHFK:s intervjugrupp från början, och numera håller på att sammanställa intervjuerna som gjorts med ett antal ”gamla varvsanställda”, och lärt mej mycket om det som hände före och efter min anställningstid, tänker jag berätta lite om mej själv.

Jag heter Bernth Svensson, är född 15:e maj 1945 på Möllebackens BB, och uppvuxen på ”Gamla Fängelset”, d.v.s. varvsbostäderna, Göta Lejon, eller stadsäga 108, på Björkholmen.

Min farfar, Ernst Svensson, var maskinist på bogserbåten Atle innan han började i maskinverkstaden på Varvet, vilket gjorde att min farfar kallades för ”Atle-Svenne”. Farfar bör ha varit anställd på varvet 1915-1942.

Min far, Eric Svensson, hade anställningsnummer 4508. Han kallades därför 08. Min far jobbade dels i Pannverkstaden och dels som avsynare. Innan han började på Varvet, var han först springpojke på restaurang Krutviken, sedan ”hopp-iland-kalle” och eldare på ångsluparna vid Ångslupsbolaget på Hästö. Min far växte upp på Hästö, där farmor och farfar hade hus på Skansvägen 15.

Min mor, Thorborg Svensson var hemmafru. Innan mor och far gifte sej, jobbade hon på Hattfabriken. Min mor växte upp i Lyckeby, där mormor och morfar bodde i affärs- och handelshus Mariehill adress Riksvägen 43, där morfar var vicevärd och fastighetsskötare. Dessutom hade morfar ett uppdrag åt SJ, och det var att manuellt stänga grindarna vid järnvägsövergången vid Fridhem i Lyckeby, där tåg och rälsbussar till och från Torsås passerade.

Handelshuset låg där Lyckeby Medborgarhus finns idag.

Min morfar dog i cancer 1958, farfar dog 1961, farmor dog 1962, min mor och min mormor dog i en trafikolycka 1963, och min far dog 1964 i cancer, troligen orsakad av asbest.

Enligt mina undersökningar var min far anställd på varvet 1936-1964, och gjorde sin värnplikt vid flottan under 1939-1941. Mor och far gifte sej 1942.

Under tiden augusti 1954 – april 1956, var min far mestadels utlånad till varven i Uddevalla och Göteborg.

Här måste jag nämna att min son Stefan är elektriker, och varit inhyrd från Elias i Blekinge till Kockums vid flera tillfällen under 2000-talet.

Det märkliga är att min fru, Anita, som numera är död också växte upp på Björkholmen, men vi träffades inte förrän vi båda hade flyttat från Björkholmen.

(Ännu märkligare är det att min sambo också är uppvuxen på Björkholmen.)

Min svärfar, Gustav Holgersson, jobbade också på Varvet under några år på 50-talet. Han jobbade både som svetsare och plåtslagare. Givetvis så kände Gustav min far.

Från maj 1945 till april 1956 bodde jag i en enrumslägenhet, därefter bodde jag i en tvårumslägenhet fram till december 1962. Båda lägenheterna var belägna så att det var utsikt över Varvet, vilket gjorde att jag kunde titta på dockningar av, förutom större marina fartyg, även civila båtar, t.ex. Johnsson-linjebåtar och färjorna som trafikerade linjen Trelleborg-Travemynde, när de ”dockades” i Oskarsdockan.

Jag växte alltså upp på Gamla Fängelset, vilket var ”en värld för sej själv”. Där fanns stora möjligheter att hålla på med olika aktiviteter. Som exempel på detta kan nämnas att det fanns en idrottsförening och en intresseförening.

”Vi barn” som bodde där har träffats tre gånger, 1995, 2000 och 2016 och pratat gamla minnen.

Ett problem på Gamla Fängelset var att det var 220V likström i huset, så vi var tvungna att skaffa en växelriktare för att en del apparater, som t.ex. mitt elektriska tåg och vår radiogrammofon skulle fungera.

Gamla fängelset sett från Saltö

Närmare detaljer om detta finns i ett "USB-program som heter "Vi bodde på fängelset", vilket jag visade på "återvändaredagen" för "barnen" i juli 2016.

Skoltiden började på "Möljen" vid Dockegatan, där jag hade fröken Karin Ahlfors som lärare. Eftersom "vår sal" på skolan var den enda salen som hade radio, fick barnen i de andra klasserna ta med sej sina stolar och komma in till oss, när det var skolradio. Bl. a. fick vi sjunga "hadderian haddera", när Snoddas var med i programmet.

Från klassrummet var det fin utsikt över Varvet, bl.a. syntes "femfingerdockorna" och mastkranen. Efter "Möljen" blev det så Rosenfeldtsskolan, med Boris Holmqvist som lärare. En sträng lärare, som var före sin tid angående undervisning. Boris hade kontakt med många av sina tidigare elever, så det blev många studiebesök på t.ex. Brandstationen, Vattenverket, F17, Stadsträdgården mm. Varje fredag samlades vi i filmsalen och fick se olika filmer och bildprogram

Detta märktes avseende kunskaperna, när det 1956 blev dags att börja på Läroverket. Undervisningen var ut-lokaliserad till Rosenfeldtsskolan, och vi hade bara tre lärare, Bengt Berg, Fredrik Lindgren och musikdirektör Arne Stenbjörn.

Jag var aldrig med i idrottsföreningen "Göta Lejon" på gamla fängelset. Vi var tre killar som ansågs vara "djupa" och vi startade en egen klubb. Vi samlade officiellt frimärken, men det var många andra saker vi höll på med, som t.ex. vår egen fantasivärld med eget språk och speciell grammatik samt egen tidning o.s.v.

De två andra var Kurt Liljekvist, son till Göte Liljekvist som jobbade i rörverkstaden och Bengt Friberg barnbarn

till Otto Åkesson som jobbade i målareverkstaden.

Sommarloven tillbringades på Dragsö, där mina föräldrar hade en masonitstuga.

Dragsöstuga 1955

Dessutom höll jag på med "trolleri". Min favorit var fastighetsskötaren "gammelolle", som var en duktig och rolig trollkonstnär. Gammelolle hade varit "saxare" på varvet innan han gick i pension och blev fastighetsskötare på "gamla fängelset", där han, liksom jag bodde. Sommarloven tillbringades på Dragsö, i masonitstuga, som byggdes i visthusboden på gamla Fängelset.

Dragsöstugan 1959

23 maj 1961 tog jag realexamen, och började veckan efter midsommar på varvet. Jag var först s.k. praktikant på elverkstäderna, med anställningsnummer 5683. Från 1:a sept. 1961 blev jag lärling på elverkstäderna med 1883 som anställningsnummer. Yrkesarbetare blev jag efter fyra år 1965-10-01. Värnplikten gjorde jag som underbefäl vid Kungliga Flottan 1965-11-02 – 1967-01-19. Huvuddelen av tiden var jag fartygselektriker/andremaskinist på minsveparen Sturkö. Se separat artikel om detta. Grundutbildningen och befälsutbildningen gjorde jag på bataljon Sparre, där numera Boverket och Lantmäteriet finns. Säkerhets- och brandskyddsutbildningen gjorde jag på Stumholmen och på Berga Örlogsskolor.

Min första arbetsdag på Marinverkstäderna, torsdag 1961-06-29, började med att jag fick hjälpa Hans-Göran Rydberg med en del mindre elinstallationer ombord på Fregatten Malmö, som byggdes om från jagare till fregatt för ubåtsjakt.

En kuriositet i sammanhanget är att jag tror mej ha den kortaste anställningstiden av alla på Marinverkstäderna,

eller Örlogsvarvet med mina 2 dagar. Lördagen 1961-07-01 blev Marinverkstäderna Karlskronavarvet AB.

Eftersom jag var praktikant, så hade jag ingen lön de två första veckorna, därefter fick jag 90 öre/tim plus ackord. När jag blev anställd som lärling fick jag 1:38 i timmen plus ackord. Efter 6 månader fick jag 1:44 i timmen plus ackord. Jag bodde ”hemma”, d.v.s. hos mina föräldrar och betalade 15:-/veckan för mat o.s.v.

Måste här inflika att efter några månaders arbete på varvet blev jag ”vuxen”. Mina f.d. skolkamrater som fortsatte studera, träffade jag ibland på bio el. dyl. och min reaktion var: Vad barnsliga de är. Arbetschef för Elverkstäderna var Nils Brattberg, och jag fick lära mej vad hans uppfinning avseende brandtätningar verkligen innebär, när jag jobbade min tredje vecka på Varvet, och var med vid reparationen av jagaren Ölands kök efter en brand där. Kablarna hade brunnit fram till ”Brattbergsboxarna” men inte längre.

Jag gick i yrkesskolan tre kvällar i veckan, och som kompensation hade jag fria måndagar. Varvet betalade terminsavgiften, men böcker och skriv/ritmateriel fick jag betala själv. Utbildningsansvarig för lärlingarna var Ture Svensson, som tidigare varit verkmästare på Repslagarebanan.

En del av lärarna som undervisade på kvällarna jobbade på varvet, t.ex. Arne Axelsson, Sven Johnsson, Sven Karlsson och Bengt Johansson.

En sak som jag vill poängtera är lönesparandet, som Gunnar Kristell hade hand om. Verkligen positivt.

Som lärling på elverkstaden, ingick att arbeta på de olika avdelningarna, såsom fartygsavdelningen, land-

installationen, provrummet, elförrådet, elreparationsverkstaden mm. Jag fick ibland även hjälpa till på tidkontoret, vilket uppskattades av övriga deltagare i större ackordsarbeten, eftersom jag fick lära mej att räkna ut ackordsresultaten.

Under mina år på varvet jobbade jag mycket ute på Lindhomen, dels ombord på minsveparen Landsort, som låg i Polhemsdockan, och dels på olika motortorpedbåtar i Maskinhallen vid motorverkstaden.

Andra fartyg som jag jobbade på var Älsnabben, Jagarna Östergötland, Uppland och Södermanland, minsveparna Sturkö, Tjurkö och Aspö, kryssaren Göta Lejon, de ”nya” Spica-båtarna, en del handelsfartyg samt torpedbåtarna T 108, T110 och T112.

Jag har också klart för mej att Repslagarebanan är väldigt lång, eftersom jag var med och lade jordkabel för ytterbelysningen längs den 300 meter långa byggnaden, sensommaren 1964. Jag jobbade även en hel del på Stumholmen och på de olika ubåtarna.

Fram till 15:e december 1962 bodde jag på ”Gamla Fängelset” på Björkholmen. Vi flyttade då till kvarteret Monsunen vid Valhallavägen, eftersom Varvet hade bestämt att ”Gamla Fängelset” skulle utrymmas och rivas, vilket också skedde, men inte förrän 1969. När jag i samband med ett studiebesök på Varvet, såg att det var rivet, fick tårar i ögonen.

Mestadels cyklade jag till varvet, även när jag flyttat till kvarteret Monsunen. När det var för kallt för att cykla, åkte jag buss.

Jag arbetade aldrig skift och var inte med om tidstudier såsom t.ex. MTM.

Under tiden jag jobbade på varvet hände en hel del positiva saker med arbetsmiljön, t.ex. så blev det bättre värmeförsörjning vintertid på de fartyg som byggdes om, och så fick vi egna plathörselskydd. När det gäller skador, så har jag själv blivit drabbad av arbete med asbest. Jag har en del asbest i höger lungsäck.

En arbetsskadeanmälan är insänd till AFA, och jag har genomgått ett antal undersökningar. Utredning från AFA visade på att det inte blir någon ersättning, eftersom jag inte har minst 15% arbetsnedsättning.

Lite bullerskadad är jag också. Har lite sus i öronen.

På vintern 1963-64 var jag sjukskriven i tre månader, varav jag låg på lasarettet en månad, för körtelfeber och lunginflammation.

Efter min sjukskrivning fick jag lära mej bänkarbete och svarvning på lärlingskolan, eftersom läkaren på infektionskliniken förordat inomhusarbete, den första tiden efter min sjukdom.

För övrigt har jag haft förmånen att vara ganska frisk, utom att jag har dålig rygg och allergi mot bl.a. pollen. Detta kompenseras med ett eget motionsprogram som jag genomför varje morgon. Programmet är framtaget efter erfarenheter från Karlskrona JudoKlubb, flera sjukgymnaster, flera sjuksköterskor, två läkare och så fysioterapeuten Tommy Olsson.

Varvet var en bra arbetsplats, det gällde att ta och ge. Tack vare ”varvsfilosofin” har jag lyckats anpassa mej bra på de företag jag jobbat på efter varvet, t.ex. Blekingesjukhuset, Ericsson, Sundewalls EL AB och fyra olika konsultfirmor.

Eftersom jag bodde på gamla fängelset, kände jag många av de som jobbade på varvet, och en del s.k. varvsmentalitet kunde jag redan innan jag började jobba. Vi ”barn” som bodde på fängelset brukar träffas och prata minnen, och ibland träffar jag f.d. varvsanställda ”på stan” och pratar om hur det var på 50- och 60-talen.

De första åren på varvet var det inte mycket fritid, eftersom jag gick i skolan på kvällarna. Det blev lite tid över för att gå på bio och så höll jag på en del med teckning och astronomi. När det gäller sport, så höll jag på en del med simning. Jag är nog ganska unik som Karlskronabo, eftersom jag aldrig har varit på en handbollsmatch, och under min skoltid myglade jag så gott jag kunde för att slippa vara med i handbollen. Några av gymnastiklärarna hade som disciplinstraff för de som varit lata att de inte fick vara med i handbollen på fredagarna. Ett perfekt straff för mej som aldrig tyckt om handboll, och hade min egen variant: ”att inte röra bollen”.

Sommartid höll vi till på Dragsö, där vi hade masonitstuga, och jag kunde utöva simning och paddla med min kanadensare. Mina föräldrar hade också en motorbåt, som tidigare varit pansarkryssaren ”Fylgias” skeppsjolle, så det blev mycket tid som ägnades åt att åka runt i Blekinges östra skärgård, som min far kände väl till efter sin tid på Ångslupsbolaget i början av 1930-talet.

Min far och Egon Thörnström byggde själva stugorna i visthusboden på ”Gamla Fängelset”. Jag minns att min far och jag var på Norralångö och tog mått på stugorna som fanns där. Min far gjorde sedan ritningar som lämnades till Drätselkammaren för godkännande. Vintern 1951-1952 gick sedan helgerna åt att bygga stugorna som var monteringsbara och sedan fraktades ut till Dragsö och monterades ihop och målades.

En av mina kamrater var Arne Thörnström, son till Egon som är intervjuad för Varvshistorisk Förening.

Under åren 1945-1954 hade mina föräldrar också en parcell d.v.s. kolonilott på Skönstavik, där det odlades potatis, lök, morötter, och en del andra grönsaker. Min uppgift var att snurra på framhjulen på cyklarna, som far vände upp och ned på så att vi fick lyse när det blev mörkt på kvällarna då vi skulle ta upp potatisen.

Mina fritidsintressen är Astronomi, Judo, teckning och sommarstugan på Sturkö. Jag är/har varit ordförande, tränare mm i Karlskrona Judoklubb, Karlskrona AstronomiFörening och BRF-Jarramas.

Jag tror att jag såg alla varvsrevyerna, men förstod inte allt i inslagen, eftersom jag bara var 15 år när sista revyn spelades 1960, vilket var innan jag började jobba på varvet. Jag tyckte att gamla teatern och revyerna var väldigt trevliga. Kort därefter revs Gamla Teatern.

Jag slutade på varvet 1967, eftersom jag bestämt mej för att studera på Karlskrona Tekniska skola och skaffa mej behörighet för elinstallationer. På den tiden fanns inte möjligheten att få tjänstledigt för studier.

Varvet hade, när jag jobbade där, sina egna ”halvmilitära beteckningar” på verktyg mm. När jag sommaren 1968 sommarjobbade på LM Ericsson, frågade jag om det fanns någon bildning att låna, och fick svaret: Jasså, du menar en skarvsladd.

Jag var med i FCPF, men var inte fackligt aktiv p.g.a. skolan på kvällarna. Jag hade inte möjlighet att vara med på mer än ett par av mötena. Det första mötet jag var med på gällde omröstning avseende fria lördagar året runt.

Mötet ägde rum i Folkets Hus A-sal i början av 1963, och det blev ca 65% av deltagarna som röstade för detta, där ibland jag. Min far tyckte inte om att jag röstade på att middagsrasten skulle bli en timma i stället för en och en halv timma.

Efter mina studier på Karlskrona Tekniska Skola, har jag flera gånger sökt arbete på Varvet, men aldrig kommit längre än till ett par anställningsintervjuer.

Har under åren 1974 – 2010 varit i kontakt med Varvet, dels genom arbetet på Ericsson, Pelmatic, Ångpanneföreningen och Flextronics, bl.a. för att hyra speciella testutrustningar, i samband med maskinleveranser till och från Sverige, dels genom olika erfarenhetsutbyten vid kundträffar mm. Dessutom har jag haft kontakt med Varvet genom mina föreningsuppdrag som t.ex. BRF-Jarramas, Karlskrona Astronomiförening, Karlskrona Judoklubb och givetvis genom Varvshistorisk Förening.